

Perinnön käyttö / kokeilu maksuttomasta aamiaisesta ala- ja yläkouluille

Kaupunginhallitus 1.6.2026 § 162
1122/02.07.02/2026

Mänttä-Vilppulan kaupunki on hakenut ja saanut Valtiokonttorilta omaisista ja perillisistä menehtyneen henkilön omaisuuden (Valtiokonttorin päätös 6.5.2025). Perintö on luovutettu käytettäväksi kaupungin hyvinvoinnin edistämiseen ja hyvinvointiin liittyvien palvelujen kehittämiseen. Perinnön jäännösarvo on 56 552,08 euroa.

Taustaa

Kouluruokailulla on pitkä ja merkittävä rooli sosiaalisten erojen tasaajana sekä lasten terveyden edistäjänä. Opetushallituksen ohjeistuksen mukaan koulussa tarjottavan aterian tulee kattaa vähintään kolmannes oppilaan päivittäisestä energiantarpeesta. Lisäksi kouluruokailu on olennainen osa koulun terveys-, ravitsemus- ja tapakasvatusta sekä yhteistä kasvatustehtävää yhteistyössä kotien kanssa. Ruokailutilanteen tulee olla opetuksellisesti, kasvatuksellisesti ja sosiaalisesti merkityksellinen osa koulupäivää.

Oppilaiden hyvinvointiin vaikuttavat yhä enemmän perheiden sosioekonomiset tekijät. Lapsiperheköyhyyden lisääntyminen, elinkustannusten nousu, vanhempien jaksamisen haasteet sekä yksinhuoltajuuden kuormitus heijastuvat lasten arkeen. Nämä tekijät voivat jäädä kouluyhteisössä osin piiloon, mutta ne näkyvät esimerkiksi lisääntyneenä nälkänä, heikentyneenä osallisuutena sekä kasvavana huolena tulevaisuudesta.

Nälkä heikentää merkittävästi oppilaan kykyä keskittyä, oppia ja osallistua opetukseen. Puutteellinen ravitsemus johtaa usein epäterveellisten välipalojen ja sokeripitoisten tuotteiden käyttöön, mikä lisää väsymystä, sairastavuutta ja passiivisuutta. Tällainen ruokailukäyttäytyminen heikentää oppimiskykyä sekä lisää ylipainoisuuden riskiä, mikä muodostaa pitkällä aikavälillä merkittävän kansanterveydellisen haasteen.

Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella huomattava osa perusopetuksen oppilaista saapuu kouluun ilman aamupalaa, ja osuus on Mänttä-Vilppulassa suurempi kuin Pirkanmaalla keskimäärin. Tutkimusnäyttö osoittaa, että säännöllinen ja monipuolinen ruokailu, mukaan lukien aamupala, tukee oppilaiden fyysistä terveyttä, ehkäisee ylipainoa ja lihavuutta sekä edistää mielenterveyttä.

Kouluihin saattaa maanantaisin tulla oppilaita, joilla on nälkä viikonlopun jälkeen. Nälkäinen lapsi ei opi eikä jaksaa keskittyä. Nälkä tyydytetään ruuan korvikkeilla: pullalla, energiajuomalla, limsoilla ja makeisilla, jotka lisäävät lasten väsymystä, sairauksia, passiivisuutta ja heikentävät oppimiskykyä. Aamupalalla ja säännöllisellä ruokailulla tutkitusti vaikutusta ylipainoon ja lihavuuteen. Säännölliset, monipuoliset ateriat vaikuttavat myös mielenterveyteen.

PEP-hanke (Perheiden elintapaohjauksen palvelupolku, Pirha) toteutti 2026 kyselyn ravitsemuksesta ja liikkumisesta lapsille ja vanhemmille. Siellä esiin nousi seuraavia asioita:

Lapset haluavat syödä terveellisesti, mutta tarvitsevat siihen vahvempaa ympäristön tukea

- Haasteet liittyvät terveellisten vaihtoehtojen saatavuuteen (erityisesti tuoreet kasvikset, hedelmät ja marjat)
- Lapset valmistavat pääasiassa itse aamupalat sekä välipalat ja syövät mitä kaapista löytyy → Yleisin vaihtoehto leipä leikkeleellä ja juustolla

– Lapset ovat ruokavalintojen suhteen impulsiivisia → tärkeää helppous, vaivattomuus ja hyvä maku.

Hyvinvointikoordinaattori Kaisa Lipsonen sekä puhtaus- ja ruokapalveluesihenkilö Tuula Kivimäki ovat ideoineet syyslukukaudelle 2026 kokeilun, jossa Mänttä-Vilppulan alakoulujen ja yläkoulujen oppilaille tarjottaisiin maanantaiaamuisin aamupala. Kokeilun alustava kustannusarvio on 6595,15 €. Kokeilun aikana kerätään tietoa siitä, kuinka moni käyttää mahdollisuutta koulun tarjoamaan aamupalaan ja kokemuksia sen vaikutuksista maanantain oppitunteihin. Lisäksi kerätään palautetta oppilailta ja oppilaiden vanhemmilta.

Liitteenä hyvinvointikoordinaattorin ja puhtaus- ja ruokapalvelupäällikön yhteinen esitys kouluamiais-kokeilusta.

Valmistelu ja lisätiedot:

hyvinvointikoordinaattori Kaisa Lipsonen
kaisa.lipsonen(at)taidekaupunki.fi, p. 044 0874 569
puhtaus- ja ruokapalveluesihenkilö Tuula Kivimäki
tuula.kivimaki(at)taidekaupunki.fi, p. 050 562 2759

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Anne Heusala
Päätösesitys	Kaupunginhallitus päättää 1. käynnistää syyslukukaudelle 2026 aamupalatarjoilukokeilun maanantaiaamuisin alakouluilla ja yläkouluilla; ja 2. käyttää kokeiluun esittelytekstissä mainittuja perintövaroja enintään 7 000 €.
Päätös	Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.